

*Кушніков В.В., аспірант, НАУ «ХАІ», м. Харків,
ORCID: 0009-0003-0843-4516*

*Курило А.Г., доктор філософії, НУЦЗУ, м. Черкаси,
ORCID: 0000-0002-5139-0278*

*Kushnikov V., PhD student, National Aerospace University “Kharkiv
Aviation Institute”, Kharkiv,*

*Kurilo A., PhD in Public Administration, Senior Researcher, National University
of Civil Protection of Ukraine, Cherkasy*

МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF MODERNIZATION OF INFORMATION SECURITY POLICY

У статті здійснено вдосконалення механізмів розвитку інформаційних технологій в контексті модернізації політики інформаційної безпеки. Підкреслено, що розвиток суспільства нерозривно пов'язаний з телекомунікаційними процесами, основним джерелом задоволення інформаційних потреб людини. Інформаційно-комунікаційні технології, формуючи соціальний глобальний інформаційний простір, зруйнували звичні уявлення про державні та географічні кордони. Телекомунікаційні засоби, поєднавши в єдине ціле існуючі та створювані банки даних та бази знань, сформували світову інтелектуальну систему. Описана ситуація є підставою для процесів глобалізації, що розгортаються, в галузі науки, економіки, культури, освіти тощо.

Ключові слова: механізми, інформаційні технології, політика інформаційної безпеки, інформаційна нерівність, цифрове розширення.

The work improves the mechanisms of development of information technologies in the context of modernization of information security policy. It is emphasized that the development of society is inextricably linked with telecommunication processes, the main source of satisfying human information needs. Information and communication technologies, forming a social global information space, destroyed the usual ideas about state and geographical borders. Telecommunication means, combining existing and emerging data banks and knowledge bases, formed the world intellectual system.

The described situation is the basis for the unfolding processes of globalization in the field of science, economics, culture, education, etc.

Keywords: mechanisms, information technologies, information security policy, information inequality, digital stratification.

Постановка проблеми. На етапі розвитку суспільства новітніми засобами управління є інформаційні технології. Інформаційна політика в умовах інформатизації суспільства найчастіше зводиться до формулювання відносин держави та засобів масової інформації. Залучення людини до процесів споживання та виробництва інформації зробило її вкрай залежним від інформаційних систем взагалі та від змісту зокрема. У цьому контексті розглядається інформаційний вплив на свідомість людини як індивіда, який володіє особистою громадянською позицією, менталітетом, моральними ідеалами та ціннісними орієнтирами. Вищезазначене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання публічного управління у сфері інформаційної безпеки досліджували численні вчені та практики, зокрема, О. Панченко, Т. Савосько, Г. Ситник та ін. Однак механізми розвитку інформаційних технологій задля забезпечення інформаційної безпеки в державі в сучасних реаліях все ще залишаються недостатньо розробленими.

Постановка завдання. Виходячи із описаної вище актуальності теми дослідження, метою статті є вдосконалення механізмів розвитку інформаційних технологій в контексті модернізації політики інформаційної безпеки.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- виділення найбільш перспективних напрямків розвитку інформаційних технологій, що вплинули на формування сучасного суспільства;
- виокремлення негативних ефектів, небезпек та загроз для процесів застосування інформаційних технологій;
- охарактеризувати роль і значення цифрового розшарування суспільства та інформаційної нерівності.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день можна виділити найбільш перспективні напрямки розвитку інформаційних технологій, що вплинули на формування сучасного суспільства. Проблематика штучного інтелекту представлена як сукупність питань у сфері пізнання та людського розуму, що дають можливість імітувати інтелект. Тут виділена визначальна мета – реалізувати раціональне пізнання та об'єктивне знання, які не залежать від людини з кібернетичної точки зору, як сукупність процесів переробки та поширення інформації. Кінцева мета створення програм штучного інтелекту – це органічне включення кожної мислячої особистості в колективну творчість, озброєння її можливістю отримання доступу до накопичених інформаційних ресурсів. Головний ефект від застосування систем штучного

інтелекту полягає у масштабній мобілізації інтелектуального потенціалу суспільства на вирішення життєво важливих проблем [1; 5].

Наступним перспективним напрямом розвитку інтелектуальних інформаційних технологій є технології віртуальної реальності. Комп'ютерне середовище дозволяє людині оперувати змінними даними умовним чином, оскільки більше операцій виконує вже сам комп'ютер. Внаслідок автоматизації розумових процесів формується новий спосіб комунікаційної взаємодії. Поступово, з впровадженням технологій віртуальної реальності, світ у прямому та переносному значенні перетворюється на віртуальне співтовариство людей з новим типом культури, з необмеженими можливостями для комунікацій.

Розвиток суспільства нерозривно пов'язаний з телекомунікаційними процесами, основним джерелом задоволення інформаційних потреб людини. Інформаційно-комунікаційні технології, формуючи соціальний глобальний інформаційний простір, зруйнували звичні уявлення про державні та географічні кордони. Телекомунікаційні засоби, поєднавши в єдине ціле існуючі та створювані банки даних та бази знань, сформували світову інтелектуальну систему. Описана ситуація є підставою для процесів глобалізації, що розгортаються, в галузі науки, економіки, культури, освіти тощо [2; 4].

Глобальний інтелект проходить стадію становлення, орієнтири його розвитку залежать тільки від людини, чия діяльність є основною складовою його потенціалу. У той же час процес перетворення інформаційної єдності користувачів та результатів їхньої інтелектуальної роботи в наукову думку планетарного масштабу незаперечний.

Таким чином, наразі технологія – це не тільки техніка, яка має на увазі сукупність приладів, інструментів, машин та споруд, що використовуються для матеріального виробництва. Технологія в сучасному розумінні включає в себе всю сукупність знань і інформації, необхідних для виробництва інтелектуальної техніки, знання правил і принципів управління технологічними процесами, сукупність природних, фінансових, людських, енергетичних, інструментальних та інформаційно-інтелектуальних ресурсів, а також всю сукупність соціальних, економічних, екологічних і політичних механізмів [1; 3].

Інформаційні технології, що використовуються в сучасному суспільстві, тепер цілком можливо розглядати як фактор, що має величезний вплив на глобальний розвиток. Рішення, що постійно з'являються в даній галузі, несуть зміни у збільшенні швидкості та обсягів передачі інформації, нових способах спілкування, прозорості світу, які сприяють посиленню світової інтеграції. У той же час ситуація дозволяє розглядати використання даних технологій з позиції блага для всього людства або шкоди, оскільки, як показує історія, їх застосування можливе не тільки для розвитку суспільства, людських прав, але і для їх обмеження.

У цьому зв'язку доцільно звернути увагу на основні негативні ефекти, небезпеки та загрози процесу застосування інформаційних технологій, що

проявилися у соціальній, економічній, духовно-культурній, військовій та політичній сферах життєдіяльності сучасного суспільства. Під негативними ефектами процесу застосування інформаційних технологій розуміються явища, які негативно впливають на державу, суспільство та особистість в інформаційній сфері. Інформаційна небезпека є формою додатків інформаційних факторів об'єктивного і суб'єктивного характеру, що несуть негативний вплив з метою заподіяння шкоди комусь або чомусь. У свою чергу інформаційною загрозою є безпосередня та конкретна реалізація інформаційної небезпеки реального чи потенційного характеру [4; 5].

Цифрове розшарування суспільства веде до потенційної загрози формування інформаційної еліти та збільшення кількості варіантів її впливу на суспільство. Безперечно, інформаційна технологія докорінно змінила процес комунікації, але результати цієї революції охоплюють лише певний рівень освіти та доходів і не поширюються належним чином на країни, рівень економічного розвитку яких залишається нижчим за середній. Як відомо, лише платоспроможний попит веде до поширення інформаційних та комунікативних технологій.

«Інформаційна нерівність» визначається як соціальна дисфункція, яка потребує державного регулювання шляхом збільшення фізичного доступу до інфокомунікаційних технологій, тобто «через включення такого доступу до набору соціальних благ». Але не лише фізична відсутність комп'ютера та можливість доступу до Інтернету визначають цю проблему. Поінформованість та кваліфікація у сфері сучасних інформаційних технологій – це соціальна навичка, яка стрімко стає «навичкою загального розподілу», зокрема, такою, як, наприклад, вміння читати та писати рідною мовою. Недостатній рівень освіти відкидає певні категорії із кола «інформаційно активних» громадян [1; 4].

Таким чином, цифровий розкол – це нерівність у доступі до інформації між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, це соціальна нерівність між багатими та бідними всередині країни, це розрив поколінь між молодими та старими, між освіченими та неписьменними суспільними верствами. У питаннях доступу до інформації вирішальними є економічні та соціальні чинники, а також культурні умови.

Висновки. У цілому, проблеми нового інформаційного суспільства досить яскраво відбилися у духовно-культурній сфері, одній з найважливіших сфер життя суспільства. Як відомо, рівень освіти в країні поряд із культурою та наукою багато в чому зумовлює моральний, культурний та інтелектуальний потенціал нації, людські цінності суспільства. Зазначаючи загалом позитивний характер інформатизації освіти, слід зазначити, що, на жаль, методологія навчання за допомогою комп'ютера обіцяла, але не створила ефективної системи навчання. Своєрідна криза інформаційних технологій характерна для розвинених країн, як один із прикладів, що становлять негативні

ефекти від проникнення комп'ютера в процес навчання. Формування «комп'ютерного» стилю мислення передбачає надмірне бажання у процесі опиратися на раціональне знання, що веде до втрати духовності освіти. У технократичній цивілізації існує небезпека втрати не лише культури, а й відповідальності та свободи.

Список використаних джерел:

1. Панченко О. А. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно-управлінський аспект. Київ : КВІЦ, 2020. 331 с.
2. Савосько Т. Особливості формування державної інформаційної політики. *Аспекти публічного управління*. 2024. № 12(1). С. 22–28.
3. Ситник Г. П., Клименко Н. Г., Гореліков І. О. Державна політика забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки, як її складової: проблеми та шляхи їх вирішення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_6.
4. Сілаєв В., Горінов П. Політика інформаційної безпеки в умовах цифрової трансформації України: виклики та шляхи попередження. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2024. № 3(75). С. 81–87.
5. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 411 с.
6. Шестернін А., Роговенко О. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні національної безпеки України. *Молодий вчений*. 2024. № 3(127). С. 85–89.

References:

1. Panchenko, O.A. (2020), *Informatsiina bezpeka v epokhu turbulentnosti: derzhavno-upravlinskyi aspect* [Information security in the era of turbulence: the state-management aspect], KVITs, Kyiv, Ukraine.
2. Savosko, T. (2024), “Features of the formation of state information policy”, *Aspekty publichnoho upravlinnia*, vol. 12(1), pp. 22–28.
3. Silaiev, V. and Horinov, P. (2024), “Information security policy in the context of digital transformation of Ukraine: challenges and ways of prevention”, *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, vol. 3(75), pp. 81–87.
4. Sytnyk, H.P., Klymenko, N.H. and Horielikov, I.O. (2024), “State policy of ensuring of information security and cybersecurity as its component: problems and ways to solve”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 5, available at: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_6, (Accessed: 30.06.2025).
5. Tkachuk, T.Iu (2018), *Zabezpechennia informatsiinoi bezpeky v umovakh yevrointehratsii Ukrainy: pravovyi vymir* [Ensuring of information security in the conditions of European integration of Ukraine: legal dimension], TOV «Vydavnychiy dim «ArtEk», Kyiv, Ukraine.
6. Shesternin A., Rogovenko O. (2024), “The role of local governments in ensuring of the national security of Ukraine”, *Molodii vchenii*, vol. 3(127), pp. 85–89.